

קובץ

הערות וביאורים

בתורת ב"ק אדמו"ר שליט"א

☆

בפש"מ, רמב"ם, נגל והסודות

דידן נצח

יום הבהיר

ראש חודש כסלו,

גליון ח (תיז')

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח - שנת הקהל

שמונים וחמש שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה עש"ק מברכים החודש כסלו פ' תולדות שנת תשמח.

תוכן הענינים

ראש חודש כסלו

ר"ח כסלו הוא יום סליחה כלום כליפור ..... ד

לקוטי שירות

זפה שיחתן של עבדי אבות ..... ז
מקומו של המזבח בהר המוריה ..... ז
מזבח דעקידה אל הוה מזבח כבמקדש או במה ..... ט
מקריבין אעפ"י שאין בית וענין המזבח מצ"ע בלל הבית . י

אגרות קודש

הערות על אג"ק כ"ק אד"ש ח"ג ..... לב
עוד בהנ"ל ..... לג
הערות על אג"ק כ"ק אד"ש ח"ד ..... לג

הסידות

אומי העולם מקילמים ז"מ דב"נ בשביל ישראל ..... לג

פסוקי של מקרא

בפירושי רש"י עה"פ (וד"ה)

כה, כ בד"ה בת בתואל מפרן ארם אחות לבן ..... טו
כה, כא בד"ה ויעתר לו ..... טו

טז שם שתלקת רש"י .....
 טז שם בד"ה ויעתר .....
 יז שם בד"ה ויעתר לו .....
 יח שם .....
 כ כה, כב בד"ה ויתרוצצו .....
 כא שם .....
 כב שם בד"ה ותלך לדרוש .....
 כג שם .....
 כג כה, כג בד"ה ויאמר ה' לה .....
 כד שם .....
 כד שם בד"ה שני גוים בבטנך .....
 כה כה, כה בד"ה ויקראו שמו עשו .....
 כו כה, כז בד"ה ויגדלו הנערים .....
 כז שם .....
 כח כה, ל בד"ה מן האדם האדם .....
 כט כה, לד בד"ה ויבז עשו .....
 ל כו, ב שתלקת רש"י .....
 ל כו, ג שתלקת רש"י .....
 לא כו, ד שתלקת רש"י .....
 לא כו, ז בד"ה לאשתו .....
 לב כה, ג-ה .....
 לב כו, ז שתלקת רש"י .....
 לג כו, י בד"ה לא נגענוך .....
 לד כו, יב בד"ה בארץ ההלא בשנה ההלא .....
 לד כו, טו בד"ה סתמום פלישתים .....
 לה כו, כ בד"ה עשק .....
 לז כו, לג בד"ה שבעה .....
 לז כז, ז בד"ה לפני ה' .....

ישלמת ביאורי כ"ק אד"ש בפרש"י בפרשת ויצא ..... א

ראש חודש כסלו - יום סליחה כיום כפוד

א. תיתי לי' להאי גברא הווי"ח וכו' ר' ש. מאלק שלי' דאתא ואילתי ספרא - דברי החתם סופר אודות ראש חודש כסלו.

וז"ל החת"ס בדרשותיו ח"ב שעט, ג-ד (בי'דרוש הספד על שכיבת הגאון מהו' אהרן שפיטץ סג"ל ז"ל יום א' ד' כסלו פ' ויצא תקע"ז לפ"ק פ"ב יע"א"): :

"בירמל' קפלטל ל"ו [פסוק ט] ויהי בשנה החמישית ליהויקים וגו' בחודש התשיעי קראו צום. וכ' שם בסוד משרים בהגהת רש"י שלי' יום צום ברי"ח כסלו, משום דמרי"ח אלול עד לה"כ יש מ' יום והוא בחדש השביעי, כאשה היולדת לשבעה, ומי שלא שב אז בתשובה שלימה אזל יש מהושענא רבה עד ר"ח כסלו מ' יום והוא לה"כ שבחדש התשיעי כאשה יולדת לט' חדשים, ע"ש כי נדפס בטעות". עכ"ל החת"ס.

והעיר ע"ז בהגהה ("שער יוסף") בחת"ס שם בשוה"ג,

וז"ל:

"בסדר הדורות באלף הרביעי ג"א שכ"א כתב וז"ל: ירמל' הוכיח וכו' בשנת ה' ליהויקים בחדש ט', הוא כסליו. כתב אגודת שמואל סל"ו: כל החטאים שאדם עושה מרי"ח ניסן עד תשרי מוחלין בי"כ כשעושה תשובה, ואם לא עשה תשובה ממתנינן לו עד כסליו שהוא ארבעים יום נגד ארבעים יום מקבלת התורה, והוא ט' חדשים, וע"ז נאמר הרה עמל. - וכתב בסדר הדורות שם בהסגר וז"ל: וצ"ע כי קרוב לנ' יום הוא, עכ"ל. ולפמ"ש מרן פה "מהושענא רבה עד ר"ח כסלו" נכון הדבר. ואפשר על זה כיוון החת"ס במ"ש פה "ע"ש כל נדפס בטעות". - ומעתה לובן מ"ש החת"ס בשו"ת חת"ס החז"מ ס' ע"ז בסד"ה ולעיל' מג"א וכו' משום שכל החדש תלויים בדין קצת אפ"ל אחר סוכות ועיין במגיד משרים בהגה' רש"י דירמל' עכ"ל. כוונתו להנ"ל [רק שם כתב "במגיד משרים" ופה כתב "בסוד משרים". שוב מצאתי גם בהגהות ח"ס על שו"ע או"ח ס' תקפ"פ מחבר ס"א אלו הימים כתב שם וז"ל: בירמל' ל"ו פסוק ו' ביום צום וכ' שם בהג"ה דר"ע ובסוד משרים שהוא ר"ח כסלו ע"ש

הטעם, עכ"ל] "עכ"ל ההגהה בחת"ס שם.

פטר-דבר ה"סוד משרים", "אגודת שמואל" ו"הג"ה דר"ע" הוא:

בשנת תנ"ט-ת"ס נדפס באמסטרדם מהדורת-כיס זעירא של נביאים וכתובים. מהדורה זו נקראת בשם "אגודת שמואל" (ע"ש המו"ל, ר' שמואל דלוגאטש). ובהקדמתו כותב המו"ל, שירש מאבותיו הגאונים כמה ספרים בלתי ידועים (כמובן בכת"י) מפרשים על תנ"ך, וביניהם "הגהות דרבני עובדיה הנביא" (שבהם מפרש "כל מה שסתום ברש"י זכרונו לברכה"), ו"סוד משרים".

נ"ך הנ"ל נמצא בספריית כ"ק אדמו"ר מהוריל"צ נ"ע, והנני בזה להעתיק משם את הגהת ר' עובדי' הנ"ל והגהת "סוד משרים" שנדפסו שם בתוך פירוש רש"י. וז"ל ה"הגה דר"ע":

"(וביום צום: זה ר"ח כסלו, והוא יום סליחה כיום כפור. הגה דר"ע)".

תלכף לאחרי הגהת ר"ע הנ"ל באה, כחצע"ג, הגהת "סוד משרים" (וכן בכ"מ בנ"ך זה שאחרי הגהת ר"ע באה הגהת "סוד משרים"). וז"ל:

"(ביום צום זה ר"ח כסלו, והוא ירח תשיעי לירחים, וכל חטאים שאדם עובר מר"ח ניסן עד תשרי מוחלים לו ביום כפור כשעושה תשובה, וכשלא עושה תשובה ממתנין לו מי"כ עד ר"ח כסלו שהוא מ' יום נגד מ' יום של קבלת הלוחות והו' ט' חדשים, ועל זה נאמר הרה עמל. סוד משרי[ם])."

[מיהו "רבני עובדיה הנביא" הנ"ל, ובאיזו תקופה פעל - לא הצליחו החוקרים לזהות בוודאות].

ואכן לפי הלשון בפשטות בהגהת "סוד משרים" הנ"ל אין החשבון ד"מ יום" עולה נכון, וכפי שאכן העיר בסדר הדורות, אבל כפי מה שמתקן (ומפרש) החת"ס בדרשותיו שם - אתל שפיר, כל חשבון הארבעים יום הוא מהושענה רבא" (שאז, כידוע, הגמר חתימה טובה דיוהכ"פ).

וכדאי לציינן עד כמה מתאים ענין הנ"ל אודות ר"ח כסלו לחגיגת יום הבהיר ר"ח כסלו, כל הרץ כל החג דר"ח כסלו הוא שאז בא לכלל תיקונו הענין שהתחיל ב(מוצאי) הושענה רבא (ליל שמע"צ).

*

עוד סיפר הרב ש. מאלק הנ"ל:

בהיותו באה"ק לפני שנים שמע מחסיד זקן אחד מרוזין, שבהיותו אברך ה' נכח פעם במסיבה, ושם ה' איש חסיד זקן שה' תח"ל בוך שבו רשם פתגמים וסיפורים ששמע מצדיקים וחסידים דורו, וביניהם רשום הסיפור דלהלן:

שר' מרדכי מטרשנוביל (בנו של הצדיק רמ"ב מטרשנוביל) ראה פעם את אביו בג"ע ושמע שם בג"ע רעש גדול, ושאל ר' מרדכי הנ"ל לאביו מהו פשר הרעש, וענה לו: היום הוא ראש חודש כסלו, והוא יום סליחה ומחילה כיום הכפורים! ע"כ.

*

תודתי נתונה בזה להרה"ת ר' שד"ב שי' לוי, ספרן ראשי בספרית כ"ק אדמו"ר שליט"א, שעורר אותי אודות זהותו של "הגה דר"ע" הנ"ל, ולהרה"ת ר' יצחק שי' ווילהלם, ספרן בספרית כ"ק אדמו"ר מהוריל"צ, שמסר לי צילום מהנ"ך הנ"ל.

*

אחרי כל הנ"ל העירני ח"א, שבלוח "דבר בעתו" בר"ח כסלו מבוא ג"כ ענין הנ"ל בשם ספר "לקוטי צבי" (ושם אכן כתוב: מהושענא רבה).

הרב צבי הירש נאטיק

- תושב השכונה -

לקוטי שיחות

ב. בלקו"ש פ' חלי שרה ש.ז. מבאר כוונת רש"י "מכאן שקפצה לו הארץ" שהקושיא מתעוררת רק בפסוק "ואבא היום" דלמה רק הכא משמיענו הפסוק הנס דקפצה לו הארץ ולא לעיל במקומו כשמספר גוף המאורעות של הליכת אליעזר לארם נהלים וכו' אלא רק בסיפורו של אליעזר לבתואל אודותם, ומוכח מזה דהתורה כתבה זה כאן משום דכאן ה"ז נוגע לדברי אליעזר לבתואל, וא"כ מתעוררת תמי' גדולה דא"כ מהו הטעם האריכות הפרשה של אליעזר כיון דבנוגע להנס דקפיצת הדרך רואים שהתורה כתבה זה רק כאן וברמיזה, וזהו ההמשך דיפה שיחתן של עבדי בתל אבות וכו'.

ולהלן בסעי' ו' מקשה דמ"מ כיון דכל הפרשה נכפלה משום דיפה שיחתן וכו' א"כ למה באמת אינו כן בנוגע להנס דקפיצת הדרך, וממשיך דבאמת אין זה קושיא בדרך הפשט כי כשם דבגופי תורה שלא ניתנו אלא ברמיזה אין הפי' שכל גופי תורה ניתנו ברמיזה אלא רק הרבה גופי תורה וכמובן בדדרך הפשט לא קשה מדוע אלו נתפרשו ואלו ניתנו ברמיזה עד"ז בשיחתן של עבדי אבות שאין צורך לכפול כל הפרטים של פרשת אליעזר כי אף רובה של הפרשה די' להדגיש את החביבות שבשיחתן של עבדי אבות וכו' ואין בזה שום קושיא ע"ד הפשט, עלי"ש.

ולכאורה יל"ע דמ"נ דאם מבאר אח"כ בדדרך הפשט ליכא קושיא למה דברים אלו נכפלו ואלו לא נכפלו וכו' א"כ שוב מהו הקושיא בתחילה שמתעורר לאחר שלומד הנס דקפיצת הדרך הכא, שרש"י צריך אח"כ לתרצה, ואי נימא דבאמת יש כאן קושיא, א"כ למה מבואר אח"כ דבאמת אין זה קושיא בדרך הפשט?

מנחם פעלדמאן
תלמיד בישיבה

ג. בלקו"ש פ' וירא מבאר שישנם שני גדרים בדין מקומו של המזבח: א) שמקומו של המזבח הוא בהר המורלי' [לא רק משום שהמזבח הוא בכלל ביהמ"ק אלא] שזהו דין מיוחד במזבח מצ"ע. וזהו משום שבמקדש נעקד יצחק אבינו שהי' בגדר קרבן. ב) מקומו של המזבח בהר המורלי' גופא הוא

"מכוון ביותר ואין משנין אותו ממקומו לעולם" עיל"ש.

ויש להעיר במ"ש הרמב"ם בהקדמתו לסדר קדשים וז"ל: ואין מקריבין שום קרבן מהם אלא במקדש באיזה מקום שהי' המקדש, והואיל והודיענו רחמנא בתורה שהמקום הרמוז אליו הוא הר המורי' אין רשות להקריב בכל הארץ זולתי בירושלים ובמקום הרמוז בהר המורי' בלבד מכל לירושלים, עכ"ל. הרי כאן איירי אודות הקרבת קרבנות וכתב שההקרבה צריך להיות על הר המורי' [ולא הזכיר בזה יותר שההקרבה צריך להיות במקום מסויים בהר גופא, ואולי משום דלא נחית לבאר כל הפרטים], ומשמע מזה כפי שנתבאר בהשיחה שלש דין בהמזבח שמקומו הוא בהר המורי', ולכן כתב שההקרבה צריך להיות על הר המורי'.

ובס' מקדש דוד סי' כ"ז (אות א') הבלא דברי הרמב"ם הנ"ל וכתב דעפ"ז יובנו דברי הרמב"ם בפ"ו מהל' בית הבחירה ה"י וז"ל: בל"ד שרצו להוסיף על לירושלים או להוסיף על עזרה מוסיפין, ויש להם למשוך העזרה עד מקום שירצו מהר הבית ולמשוך חומת לירושלים עד מקום שירצו עכ"ל. והקשו בנו"כ שם דלמה יכולים למשוך העזרה רק עד הר הבית ולא יותר? ומדברי הרמב"ם הנ"ל בהקדמתו יובנו דבריו, כי מקום אשר יבחר הוא הר המורי' ואין מקריבין שום קרבן חוץ להר המורי', ובפ"ה ה"א כתב הרמב"ם דהר הבית והוא הר המורי' ה' מאות אמה על ה' מאות אמה, אי"כ אי אפשר להוסיף יותר מהר הבית לפי שהוא הר המורי' ואין מקריבין שום קרבן חוץ להר המורי', ולא מהני שם הקידוש, כיון דאינו בכלל המקום אשר יבחר, ובהר המורי' עצמו היו יכולים לקדש כל מקום שירצו וקידשו מה שקידשו ויכולים להוסיף אח"כ, עיל"ש.

אבל לכאורה צ"ע בדבריו, דהלא לפי האמת אין כל הר הבית ראוי להקרבה דהרי אין משנין המזבח ממקומו לעולם (ובפרט לפי מ"ש הגר"ז בחל' על הרמב"ם ע' פ"א דיש דין בחירה על מקום זה דמזבח, ולא שייך בזה שינויים) ונמצא דאפ"י כשיקדשו כל ההר להעזרה אין מקום ההקרבה יכול להשתנות ממקומו המסוים, וא"כ למה אי אפשר לקדש העזרה גם מחוץ להר הבית, כיון דגם בזה תהי' ההקרבה במקומו המסוים של המזבח? וא"כ מהו הביאור דלכן אי אפשר להוסיף על העזרה מחוץ להר הבית כיון דבעינן ההקרבה על הר הבית, הלא בכל אופן אין ההקרבה אלא על מקום המסוים של

המזבח? וצ"ע.

ועי' גם בס' קול צופיך ע' ט' וכן בקובץ חידושים (בשטמ"ק פסחים ח"ב ע' תק"א) שהביא ג"כ הפיהמ"ש הנ"ל וכותב ג"כ דמלשון הרמב"ם נראה חידוש גדול, שכתב שהמקום הרמוז הוא הר המורי' לבד וחוץ מהר המורי' אין רשות להקריב, ור"ל שבהר המורי' גופא אם יחיד יבנה מזבח ויקריב קרבן שלא במקום המזבח, מכיון שזהו הר המורי' מקום אשר בחר ה', [ואולי יהי' על המזבח שיבנה שלא על מקום המזבח דין במה, כי דין מזבח של מקדש הוא דוקא במקום המיוחד לזה, ולא חל על זה דין מזבח של מקדש אלא מזבח של במה] אין עליו איסור של מקריב בחוץ, כיון שמקום זה הר המורי' נבחר להקרבת קרבנות, [וגם ליכא בזה איסור במה, דדוקא חוץ למקום הר המורי' אסור להקריב ולא בהר המורי' גופא עי"ש] ועפ"ז ממשיך ג"כ לבאר רמב"ם הנ"ל דאין להוסיף העזרה יותר מהר הבית, דבעינן העזרה דוקא בהר המורי' מקום אשר בחר ה' להקרבה עי"ש. אבל ממשיך דבהל' מעשה הקרבנות פל"ח ה"ב מפורש דמקריב חוץ לעזרה חליב, אף שזהו על הר המורי', ומסיים דאולי עכ"פ בעזרה גופא אם הקריב שלא במקום המזבח לא חל על זה דין דשחוטל חוץ עי"ש.

מיהו בהקדמת הרמב"ם בפיהמ"ש קאפח כתוב וז"ל: ".
הרי אין שום אפשריות להקריב בכל הארץ זולתה בירושלים ובהר המוריה דוקא מכל ירושלים ובמקום המוגבל מן ההר" (ובהערות שם כתב דמ"ש בנדפס הוא שבוש), ואולי לפי"ז שוב ליכא ראי' מכאן דיש דין במזבח שמקומו על הר המורי' כיון שהרמב"ם ממשיך מיד דבהר המורי' גופא יש מקום מיוחד, וקא חשיב מן הכלל אל הפרט.

*

ד. ב) במ"ש (בסעי' ד) דקביעת מקומו של המקדש בהר המורי' להיותו מקום עקידת יצחק שליכת בעיקר לדין מקום המזבח מכיון שהיתה שם עקידת יצחק שהי' גדר קרבן, לכן נקבע מקום זה ל"בית ה'" שענינו "להיות מקריבים בו הקרבנות", ונמצא דזה שמקום המקדש בכלל הוא בהר המורי' הוא משום שהמזבח מקומו בהר המורי' עי"ש.

יש להעיר בזה מ"ש הגר"מ זעמבא הי"ד (בהסכתו לס'

"אוהב שלום" נדפס לאחרונה בס' אבן ציון ע' תס"ז) שנסתפק במזבח של העקידה אם ה' דינו כמזבח ממש שבמקדש, או שלא ה' מזבח ממש אלא דינו כבמה. ומבאר דאי נימא שה' רק כדיון במה ה' אפשר ליישב לשון חז"ל בפסוק בראשית כב, ב, "קח נא" - "אין נא אלא לשון בקשה" (סנהדרין פט, ב) דמדוע ה' רק בקשה ולא ציווי, ולהנ"ל יתכן דאם ה' מצוה וחובה לא ה' אפשר להקריב, דהרי תנן מגילה ט, ב, זה הכלל כל שאינו נידר ונידב אינו קרב בבמה יעו"ש, ע"כ ה' רק לשון בקשה, ודינו כנידר ונידב דקרב בבמה.

אבל אח"כ מבואר כמה ראיות שה' לזה דין מזבח גמור שבמקדש וכדמוכח מהמגן אברהם בזית רענן על הילקוט שמעוני (רמז ק"א) דביאר דלכן ה' אברהם ככהן גדול, כיון דקשה איך יקריב והא ע"י שחיטת יצחק הוה אונו ואונו פסול לעבודה, ולכן ע"כ דהוי ככהן גדול דעובד אונו, וכ"כ הצפע"נ בשו"ת ח"א סי' ע"ב וראה בפרדס יוסף ח"א ע' קל"ו, ומוכח מזה שה' כאן דין דמזבח לכן יש בו פסול אונו וע"י בס' מקדש מרדכי להגר"מ אילן ח"ב ע' ט"ז שהאריך בזה והביא עוד ראיות לזה.

ועפ"ז מתרץ הגרמ"ז דלכן דקדק הרמב"ם שכתב "במקדש ובמזבח", דבהל' א' כתב שם "במקדש נעקד יצחק אבינו", ובה"ב כתב "בנה אברהם המזבח" (וכדליק בהשיחה) דר"ל שה' נוהג כל דיני מזבח שבמקדש, יעו"ש יותר.

דלפי כ"ז לומתק יותר הביאור בשטת הרמב"ם דענין העקידה הוא טעם בעיקר למקום המזבח ומשום זה צריך כל הבית להיות שם כנ"ל, כיון דמזבח של העקידה לא ה' בגדר במה, אלא ממש בגדר מזבח שבמקדש, ובמילא מוכן שמקומו של מזבח שבמקדש הוא שם.

*

ה. ג. במ"ש בהשיחה דבמזבח יש בו ב' ענינים; הא' מה שהו"ע עיקר בביהמ"ק דבזה הוא שייך לכל ביהמ"ק, הב' היותו מזבח מצ"ע, מפלי שליפות לכללות הבית עיל"ש. דלכאורה צריך ביאור מה הם ב' ענינים אלו, הנה בגליון הקודם סי' ו' כתבתי די"ל דענין הא' הוא מה שהמזבח הוא מכלי המקדש שהמקדש צריך לו כיון דהבית צריך להיות מוכן

להקריב בו קרבנות וי"ל עוד יותר דנעשה גם חלק מהעזרה (ושם הבאתי מס' שערי טוהר ח"א סי' ל"ד שהביא זה מאחד, וכעת ראיתי זה בס' קובץ חידושי תורה מהגר"ל סולוביצ'יק ע' קמ"ב) וענין הב' הוא מה שמקריבין אף שאין בית, דבזה הוה המזבח דבר שמצ"ע, שהמזבח לבדו מכשיר הקרבת הקרבנות ואינו שייך לכל הבית כיון דכאן ליכא בית כלל, יעו"ש.

הנה יש להוסיף בזה במ"ש הגרצ"פ פראנק (בס' מקדש מלך ע' סט והלאה) דמקשה בהדין דמקריבין אעפ"י שאין בית, הא אמרין ביומא (סב, ב) שלמים ששחטן קודם שנפתחו דלתות ההיכל פסולין שנאמר ושחטו אותו פתח אוהל מועד, ועי' תוס' זבחים סא, א, דפליגי על רש"י וסב"ל דלאו דוקא שלמים אלא ה"ה בכל הקרבנות וא"כ כשאין בית כלל, למה יהא עדיף מקודם שנפתחו דלתות ההיכל? ומתרץ דמוכרח לומר דלמ"ד קידשה לע"ל אה"נ **דחשיב כאילו מקדש בנוי** וקריבין ביה פתח אוהל מועד, ולכאורה מוכח כן מלשון רש"י מגילה י, א, שכתב לר"א דאומר שמעתי כשהיו בונים בהיכל עושין קלעים, ופירש"י "שיהא מזבח הבנוי בעזרה קרוי אשר פתח אוהל מועד" ומשמע דלר"י דלא מצריך קלעים דמקריבין אעפ"י שאין בית, הלינו משום דשפיר חשיב לר' פתח אוהל מועד גם בלי בית יעו"ש בארוכה כמה דשקו"ט בזה, ומסיק כן דמקריבין אעפ"י שאין בית ה"ז משום דנחשב כאילו הבית בנוי וה"ז פתח אוהל מועד, ועי' גם בחי' רא"ל מאלין ח"יב סי' כ"ז שכ"כ דבהכשר הקרבת קרבנות נראה דלא סגי לזה המזבח גרידא וכמו במות דעלמא שאין בהם מקום עבודה אלא המזבח לבד, אכן בעבודת המקדש נראה שדין והכשר ההקרבה הוא בהבית כמ"ש הרמב"ם מ"ע לעשות בית לה' מוכן להיות מקריבין בו הקרבנות כו' נמצא דההקרבה צ"ל בבית, ובהך דינא דמקריבין אעפ"י שאין בית הפי' הוא שנתחדש שיש כאן תורת בית אעפ"י שחרב, משום דלא סגי בקדושת המקום בלבד ובעי בית לעבודה, וזהו החידוש שיש על המקום דין בית יעו"ש בארוכה.

דלפ"ז נמצא דאי אפשר לפרש דענין המזבח מצ"ע שאינו שייך לביהמ"ק הוא עצם ההקרבה דמזבח גם בלי בית, דלפי הנ"ל נמצא דגם אז ה"ז כאילו הבית בנוי, והבית מכשיר הקרבנות.

אלא דעל הקושיא שהקשה הגרצ"פ משלמים ששחטן קודם

פתיחת דלתי ההיכל, כבר העיר ע"ז הגרמ"ד פלאצקי שם (וראה בס' הצביל לישראל ע' קל"ג) דקושיא זו כבר הקשה הרשב"א שבועות טז, א, בד"ה אמר ר"י ותירץ: "ול"ל דהתם בזמן שהי' הבית קיים דאיכא פתח ואיכא דלתות" וביאר כוונתו דודאי היכא דאפשר לעשות דלתות בודאי מעכב שיהא כהלכתו, והא דמקריבין אעפ"י שאין בית היינו באופן שא"א לעשות בשום אופן יעו"ש בארוכה. ועל' גם בשו"ת צ"ץ אליעזר ח"י סי' א' אות צ"ז והלאה שכן כתב ומביא שכן משמע גם בהמאירי בשבועות שם, וכבר האריכו בזה באחרונים וראה בס' קדושת הר' ע' קל"ח ובמורי' שנה ט"ו גליון א-ב ע' מ"ז, ובמשנת יעבץ (או"ח ע' קמ"ט) ובס' המקדש וקדשיו ע' רע"ט והלאה ואכמ"ל.

דלפי תירוצו של הרשב"א נמצא דאין שום הכרח לומר דהך דין דמקריבין אעפ"י שאין בית ה"ז משום דה"ז כאילו שיש כאן בית בנוי, דנמצא דגם בזה אין המזבח פועל מצ"ע, אלא דל"ל דההכשר להקרבה נפעל ע"י המזבח מצ"ע בלי הבית, ובמילא שפיר יש לבאר כנ"ל שיש ענין במזבח השליך לכללות ביהמ"ק מה דע"י המזבח נעשה הבית מוכן להקריב בו קרבנות, ויש עוד ענין מה שעצם המזבח מצ"ע מכשיר ההקרבה גם בלי הבית, וכהדין דמקריבין אעפ"י שאין בית.

ועל' בחינוך מצוה ת"מ דמקריבין אעפ"י שאין בית הוא רק היתר ואי"ז חיוב, ולכאו' הטעם בזה **דהחיוב** בקרבנות הוא רק כשיש בית ולא במזבח לבד, וראה בקה"י זבחים סי' ל"א, ומשמע מזה דאין כאן דין בית אלא מזבח לבד.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

אגרות קודש

ו. באג"ק כ"ק אד"ש ח"ג אגרת תקצח (ע' רצ-רצא) קטע (שנכתב במכתב לר"י שי' חיטריק) המתחיל החילוק - בסופו נדפס: ". . ובקונטרס ומעין מ"ג פ"ב [ע' 69] צ"ל כמו שהוא בתניא - כן הוא בגכ"ק אדנ"ע. ובנדפס הוא טה"ד,

ובמ"מ שם צ"ל. "כן הוא בדפוס וחסר ההמשך וצילום גוכ"ק שתח"י יש המשך (מעבר לדף) וכצ"ל "ובמ"מ שם צ"ל (כט, ט. ג.)" הלינו חיבור שני הכתובים.

*

ז. שם אגרת תרטו - מער"ח סיון השלי"ת - לר"א פארליז: "מכתבו. נתקבל ומאד מאד נהנתי מה שכותב בהזכירו את כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ זאל געזונט זיין" וכו' ראה שם.

להעיר משלחת ר"ח סיון תש"י (שיחות קודש ע' לח) "איך האב געהאט א בריף פון איינעם א חסיד שרליבט ער מיר אין בריף אויפ'ן שווער הכ"מ "דער רבי זאל געזונט זיין" איך האב באמת הנאה געהאט פון דעם אויסדרוק" וראה שם בארוכה.

*

ח. באג"ק כ"ק אד"ש ח"ד אגרת תתע בסופו: "אבל כמדומה קרוב לודאי שכשהייתי נוכח בברית מילה שהי' כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ סנדק (בורשא) . . "

ולהעיר משלחת ז' אדר שני ה' תש"א (שיחות קודש ע' קנ) "עס איז געווען אינגאנצן איין מאל וואס מיר איז אויס געקומען צו זיין מיטין רבי' צוזאמען אויף א ברית וואס דער רבי איז געווען סנדק דאס איז געווען אין ווארשא ביין קפלן'ען יוסף שמאטקין'ס איידעם"

הת' נחום פרלשטלין
- תות"ל 770 -

חסידות

ט. בד"ה ביום השמיני שלח וגו' תשמ"א - קונטרס שמע"צ-שמח"ת תשמח בס"ו: "ויש להוסיף, שגם החידוש שבתשובה דבחזרת הניצוצות (שבדברים הגשמיים) למקורם,

הוא ע"י נש"י דוקא. " ובהערה 63 המצויין על המילה דוקא: "וצע"ק מז"מ ב"נ. ומכללות הענין שמקימין בהעולם הרצון דלשבת לצרה".

להעיר מאגרות קודש אד"ש ח"א ע' כ"ה: "ועצ"ע דהא דמ"צ ב"נ הם ענין של בירור, וא"כ הרי צ"ל ע"י יעקב דוקא. ומהם בנדפס באוה"ת ד"ה ראה ריח הג"ה וא"ו. ואופ"ל דזהו רוחניות ופנימיות ההלכה - יד הל' מלכים פ"ח ה"י וי"א - צוה משה רבנו מפה"ג לכוף את כל באי העולם לקבל מצות שנצטוו ב"נ וכו' וצריך לקבל עליו בפני ג' חבריו וכו' והוא שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הק' בתורה והודיענו ע"י עב' שב"נ מקודם נצטוו בהן וכו' ע"כ.

וכמבואר בכ"מ בלקו"ש (ח"ה עמ' 159 ואילך, חט"ו ע' 150, ח"כ עמ' 139 ובכ"מ) דזמב"נ אינם ענין ותכלית בפ"ע כ"א לצורך קיום התומ"צ דישראל שלזה נדרש סדר בלישוב העולם, ולכן סובר הרמב"ם שעליהם לקימן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה. כשם שלגבי **עצם מציאותם**, היותם נבראים בשביל ישראל, עושה אותם מציאות ע"פ הלכה (ראה לקו"ש ח"כ שם ע"ש) כך גם בנוגע למצוותיהם, שהם בשביל ישראל והתורה - הרי צ"ל מורגשת בהן מטרתן - בשביל ישראל והתורה דלכן בהעדר זה הרי **ממילא** אינם שלכן חליב מיתה, דמכ"ז מובן יותר איך שהשפעה עליהם צ"ל ע"י ישראל ומפני שצוה בהן הקב"ה בתורה. (ואולי זהו ה"צריך עיון **קטן** דוקא, כיון שסו"ס ישובו ש"ע נפעל ע"י הב"נ, למרות שבנ"י הם הם שמשפיעים עליהם על כך.)

הת' אוריאל דונל

- תות"ל 885 -

פשוטו של מקרא

עה"פ כה, כ, פירש"י בת בתואל מפרדן ארם אחות לבן -
וכי עדילין לא נכתב שהיא בת בתואל ואחות לבן ומפרדן ארם
אלא להגיד שבחה שהיתה בת רשע ואחות רשע ומקומה אנשי
רשע ולא למדה ממעשיהם.

וצריך להבין הרי ידוע הכלל שרש"י לא מעתיק את
השאלה מה ה' קשה לו כשמפרש איזה פירוש ומדוע כאן רש"י
מעתיק את השאלה?

אליעזר צבי הכהן וויספיש
- תות"ל 770 -

עה"פ כה, כ ד"ה בת בתואל מפרדן ארם אחות לבן מפרש
רש"י וכי עדילין לא נכתב שהיא בת בתואל ואחות לבן ומפרדן
ארם אלא להגיד שבחה שהיתה בת רשע ואחות רשע ומקומה
אנשי רשע ולא למדה ממעשיהם, עכ"ל.

וצ"ל, לפי זה, למה משמיט רש"י תיבת "הארמלי" הנכתב
בין אצל בתואל ובין אצל לבן והלא תיבה זו **מדגיש*** שהיו
רשעים, וזה בא הכתוב להדגיש כאן לפי פירוש רש"י.

הרב וו. רוזנבלום
- תושב השכונה -

עה"פ כה, כא "ויעתר לו" מפרש רש"י בד"ה הא' את
הפירוש בתיבת ויעתר בארוכה, וצ"ב מדוע מעתיק רש"י גם
תיבת לו?

דהנה בד"ה ויעתר לו הב' מובן מדוע מעתיק גם תיבת

*****

*הא מנא לי'.

המערכת

לו שהרי בזה יש דיוק "לו ולא לה שאין דומה תפלת צדיק
בן רשע, לתפילת צדיק בן צדיק, לפיכך לו ולא לה".

והנה בזה צ"ל: א) מדוע כותב רש"י לו ולא לה הן
בתחילת פירושו והן בסוף פירושו ובפרט שבזה מודגש היפך
השבח דרבקה.

ב) לעיל עה"פ בת בתואל מפדן ארם אחות לבן (כה, כ),
מפרש רש"י: "... להגיד שבחה שהיתה בת רשע אחות רשע
ומקומה אנשי רשע ולא למדה ממעשההם".

א"כ עפ"י צ"ל איפכא שדוקא את תפילתה ישמעו בגלל
מעלתה שבא לה בכחות עצמה, ועכ"פ שלכל הפחות ישמעו את
תפילת שניהם בשווה, וכאן מדגיש רש"י ב' פעמים לו ולא
לה, היפך שבחה של רבקה לכאורה?

והגם שרש"י למד א"ז ממ"ש בפסוק ויעתר לו עכ"ז
מדוע אין מינשב רש"י קושיא זו?

הרב שאול משה אליטוב
שליח כ"ק אד"ש ארגנטינא

עה"פ כה, כא ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא
וגו' מפסוק זה משמע דבא לבאר מדוע מודגש שתפילת יצחק
הי' "לנכח אשתו" ומבאר משום שעקרה היא" ולכן התפלל
יצחק בעבורה.

ולכאורה צלה"ב: מנא ידע יצחק שהטעם שאין להם בנים
הוא משום שהיא עקרה? דילמא הסיבה משום שהוא הי' עקר?

הרב מיכאל לוזניק
שליח כ"ק אד"ש מיאמי פלארידא

עה"פ כה, כא. ויעתר פרש"י הרבה והפציר בתפלה . .
ואומר אני כל לשון "עתר" לשון הפצרה ורבוי הוא.

כבר העיר ע"ז הרה"ג קלמן כהנא שי' שרש"י מפרש כאן
שני דברים א) עתר - הרבה והפציר בתפלה. ופי' הב' כל

לשון עתר לשון הפצרה ורבוזי והביא ראי' משמות ח, ה, שפרש"י שכל לשון עתר הרבות פלל הוא. והקשה מגמרא סנהדרין קה, ב ומתענית כ, ב שמפרש נעתרות - נהפכות לשון היפוך, ובתענית מביא ב' הפירושים.

ברש"י זה יש כמה נוסחאות וגירסאות - ראה בספר יוסף הלל.

לכאורה אפשר לפרש כמו שבגמרא לבמות סד, א "מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדותיו של הקב"ה" וראה גם בב"ר פרק סג: ה.

וכן צ"ע הפי' "ואמור אני" היה לו לפרש בתחלת הפסוק על תי' "ויעתר" שלשון "עתר" הוא לשון הפצרה, ולא על תי' "ויעתר לו".

בדפוס רומי מעתיק מהפסוק "ויעתר יצחק" וראה בספר "יוסף הלל" שמביא שכן הגי' בדפוסים ישנים. וע"פ גי' זו מתורצת מה שרש"י מוסיף "בתפלה, שזה קאי על יצחק ואין זה פי' של "ויעתר".

הרב אהרן חייטריק
- תושב השכונה -

עה"פ כה, כא - ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו ומפרש"י בד"ה (השני) ויעתר לו ולא לה שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, לפיכך לו ולא לה.

ולכאורה יש סברא לומר להיפך, התפלת צדיק בן רשע עדיף, דאע"פ שאביו רשע מ"מ לא למד ממנו ועדיין נמשך בצדקו, ע"ד מש"כ רש"י בפ' נח י, ט בד"ה בדורותיו - יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן אילו הי' בדור צדיקים הי' צדיק יותר, [ואף שיש שם פירוש לגנאי אבל זהו רק חילוק בפי' תיבת בדורותיו, אבל עדיין הסברא גופא שאם הוא צדיק בדור של רשעים, כש"כ שיהי' צדיק בדור של צדיקים]. וכן יש לומר גדלות דרבקה, דאם היתה בת צדיק, היתה יותר צדקת מליצחק!?

ועוד: אפי' אם נמצא סברא דתפילת צדיק בן צדיק עדיף, עדיין אינו מנבן: משום זה, מדוע הקב"ה רק ענה

לתפילת יצחק ולא לרבקה? הרי הקב"ה יכול לענות לשניהם כאחד ומהו הצורך לשלול תפלת רבקה?

וכן יש להעיר בענין הנ"ל מפרש"י בפ' וירא כא, יז - לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון וכו' א"כ תפלת יצחק ורבקה צריכין לדוק כפי שהם עכשיו, ולא לדונם לפי הנהגת אבותיהם או בניהם, א"כ כמדוע א"א להשוות תפילת יצחק ורבקה? הרי הקב"ה יכול לענות לשניהם כאחד ומהו הצורך לשלול תפלת רבקה?

וכן יש להעיר בענין הנ"ל מפרש"י בפ' וירא כא, יז - "לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון וכו'" א"כ, תפלת יצחק ורבקה צריכין לדון כפי שהם עכשיו, ולא לדונם לפי הנהגת אבותיהם או בניהם א"כ מדוע א"כ להשוות תפילת יצחק ורבקה?!

ומדוע צריך להדגיש בסוף פירושו עוד פעם: "לפיכך לו ולא לה", הרי כבר כתב דיוק זה בתחיל פירושו?

הרב מיכאל לוזניק
שליח כ"ק אד"ש מיאמי פלארידא

בפירש"י ד"ה ויעתר לו (כה, כא): ולא לה שאין דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, לפיכך לו ולא לה עכ"ל.

ציון המקור של פל' רש"י זו הוא מן יבמות סד. אבל בקצת שינויים.

רגילים ללמוד הפל' רש"י, באותו המובן כפי שהוא בגמרא הנ"ל.

לשון הגמרא: אי הכי... ויעתר להם מיבעי ליה, לפי שאינו דומה תפלת צדיק בן צדיק לתפלת צדיק בן רשע, עכ"ל הגמרא, דהיינו שבגלל תפלת יצחק יחד עם רבקה (עפ"י הפל' ל"נכח אשתו") הו' לו לומר ויעתר להם, ובזה שנאמר בכתוב (ויעתר) לו בא הכתוב להדגיש ולא "לה".

אבל לפי אופן לימוד הזה בדברי רש"י מוזר סגנון

דברי רש"י בסיום פירושו, שחוזר על התחלת דבריו, ובצירוף הדגשה לפיכך לו ולא לה.

אבל כשרואים בכוונת דברי רש"י כאן הסרת קושיא שמתעוררת ע"י פל' רש"י הקודם לו בפר' וירא בענין דומה, אז יומתקו דיבורים "הותרוס" בדברי רש"י באופן "כפתור ופרח".

שבפר' וירא מוצאים ענין דומה בתפלת שני בני אדם עם קישור משפחתו ביניהם שנמצאים בצרה הדדית. ונענים ע"י אחד מהם דוקא, וזה ענין הגר שפחת שרה ובנה ישמעאל במדבר באר שבע.

שבפסוק מסופר על הגר, "ותשא את קולה ותבך", ואח"כ ובהמשך לזה "וישמע אלוקים את קול הנער" (ישמעאל) ורש"י מפרש בד"ה את קול הנער (כא, יז): "מכאן שיפה תפלת החולה מתפלת אחרים עליו והוא קודמת להתקבל" עכ"ל.

שע"פ דברי רש"י אלו היל' צריך להיות תפלת רבקה קודמת להתקבל, ועל זה עומד רש"י בד"ה "ויעתר לו" הנ"ל בפרשתינו, השאלה ברש"י על הכתוב אינו להם מיבעי לי' וכפי נוסח השאלה שבגמרא, השאלה שרש"י עומד עלי' הוא, "לה" היל' לו לומר בכתוב ולא לו, עפ"י הכלל העולה מפיל' רש"י הנ"ל אצל "קול הנער" שבפ' וירא.

ואין לטעון שזה בלתי אפשרי, בגלל שדבר התפלה באופן מפורש וגלוי נכתב רק גבי יצחק, משא"כ לגבי רבקה הלשון בכתוב מכוסה במקצת בלשון "לנכח אשתו", ובגלל זה אולי אין לכתוב ויעתר לה, אלא מוצאים לכתוב או "להם" או "לו" אבל כבר הקדים הכתוב לכתוב בנוסח כזה שם בפ' וירא.

שבכתוב שם מפורש רק בכוונת (תפלת) הגר ואעפ"כ ממשיך הכתוב "וישמע אלוקים את קול הנער" וגם כאן היל' יכול להיות כן בכתוב "ויעתר יצחק לנכח אשתו.. ויעתר לה" שתפלת רבקה קודמת להתקבל עפ"י מה שנקבע כבר לפני כן גבי הגר וישמעאל בפ' וירא,

וזה בא רש"י בפירושו כאן להגיד, למה לא חל כאן הכלל שבפירוש"י אצל הגר?

שעפ"ז הי' צריך להיות ויעתר לה, ולא לו, וע"פ כל הדברים האלה יומתק ההדגשה והחזרה בסיומו של פי' רש"י כאן ... לפיכך לו ולא לה.

רצונו לומר לפיכך שונה כאן בפרשתנו מן הענין של הגר וישמעאל שבפ' וירא.

הערשל וולדמן

עה"פ "ויתרוצצו" (כה, כב) מפרש רש"י: " רבותינו דרשוהו לשון רוצה כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת" וממשיך רש"י בפסוק זה עצמו בד"ה ותלך לדרוש: " לבית מדרשו של שם"

יתירה מזה: עה"פ ישב אהלים (בפסוק כז) מפרש רש"י: אהלו של שם ואהלו של עבר.

ועפ"ז צ"ב מנין לרש"י שהלכה לדרוש רק לבית מדרשו של שם? ואפש"ל שהיתה ישיבה אחת, מאחר שכתב רש"י בד"ה ויתרוצצו (הנ"ל) על פתחי תורה, לשון רבים הלינו שהיו ב' ישיבות ובפרט ע"פ מ"ש בפסוק כז: אהלו של שם ואהלו של עבר משמע שלכ"א הי' אהל בפ"ע שהיו ב' ישיבות.

וא"כ מנין לרש"י שהלכה דוקא לאהלו של שם?

ואפש"ל בזה שהבן חמש למקרא למד לעיל עה"פ " ואלה תולדות שם" (בראשית יא, י) שהוליד את ארפכשד וארפכשד הוליד את שלח, ושלח הוליד את עבר, א"כ מובן ששם הי' הסבא של עבר, ולכן הלכה דוקא אליו,

ובפרט עפ"י מ"ש לעיל ששם היו גדול בדורו, וכמ"ש "ומלכי צדק מלך שלם והוא כהן לאל עליון"

אבל לכאורה יש להקשות ע"ז דלמה לא הלכה לשאול את אברהם, ומנין לרש"י שהלכה דוקא לשם?

ואפש"ל בפשטות דמכיון שכשעברה ליד ישיבתו של שם (ועבר) אז דוקא פירכסו לה הוולדות, ולכן דוקא הלכה

אצלם ולא אצל אברהם .

מאיר אשר גנביש
שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א
לשיבה גדולה ארגענטינא

עה"פ כה, כב, ולתרוצצו מפרש רש"י: ע"כ המקרא אומר
דרשוני... רבותינו דרשוהו.. דבר אחר מתרוצצים זה עם
זה...".

משמע מזה שהמקרא קשה בפש"מ ולכן צריך להביא הפל'
עפ"י הדרש המלישב המקרא, וצ"ל מדוע קשה הדבר בפש"מ
מאחר של"ל בפשטות שזה מחמת גודל צער העיבור וכמ"ש רש"י
בד"ה שלאח"ז ותאמר אם כן.. ובאמת היל' לה צער גדול אפי'
יותר משאר נשים, ולמה לרש"י להביא פל' עפ"י הדרש?

גם צ"ל מדוע יש לו להביא ב' פירושים ?

ואפש"ל שבכ"א מהפירושים יש קושי מסוים וע"כ צריך
רש"י לביא ב' הפירושים גם יחד

דעל פירוש הא' קשה הלשון "ולתרוצצו" שבכתוב וע"ז
מפרש רש"י שזה מלשון ריצה, ולכאורה תיבת רוצה שונה
מתיבת ולתרוצצו?

ולכן מפרש רש"י ש"ולתרוצצו" הוא מלשון מתרוצצים,
שהיו מריבים ביניהם, אלא שעפ"י מדוע לא מסתפק רש"י
בפירוש השני? אלא שבפל' זה יש קושי שלכאורה מריבים על
שני העולמות מה זה שניך לריב ע"ז עוד לפני הלידה ?

ולכן מפרש רש"י בפל' הא' שהיו מריבים ורצים כשהיו
עוברים בפתחי תורה וכו' אלא שעדיין צ"ב מדוע א"א לפרש
בפשטות שזה שהתרוצצו זהו מצד גודל צער הלידה שלה? *
שאל משה אלטוב
שליח כ"ק אד"ש ארגענטינא

*****

* שלשון ולתרוצצו משמע לשון רציצה ומריבה שזה
אינו שניך לכאורה אצל עוברים

המערכת

עה"פ כה, כב. ויתרוצצו פרש"י "על כרחך המקרא הזה
אומר דרשני"

מה קשר לרש"י שאינו יכול לפרש כפשוטו * שהיה לה
צער עיבור כמו שמפרש לקמן וגם למה אינו מפרש תי'
"ויתרוצצו" כמו שמפרש האבן עזרא. וראה בספר הזכרון
ובמזרחי.

בגו"א מפרש כיון שכתב הרציצה סתם צריך למדרש מה
היא הרציצה אבל בדפוס רומי ובכמה כת"י יש כאן הוספה,
(וכבר הדפיסו בספר יוסף הלל) שרש"י מתחיל לפרש כמו
התרגום ואח"כ מתחיל לפרש ע"פ הדרש.

הרב אהרן חיטריק
תושב השכונה

בפירש"י ד"ה ותלך לדרוש (כה, כב): "לביט מדרשו של
שם" עכ"ל.

לכאורה זה פלא מדוע לא הלכה רבקה לדרוש אצל אברהם
חותנה?

הרי מתחלת פר' לך לך עד כאן יש ריבוי, של
התגלויות ודיבורים מה' לאברהם (יותר מעשרה) והאם יש
להעלות על הדעת, שב"בית מדרשו של שם" הי' יותר השראת
השכינה וכו' ממה שהי' אצל אברהם אבינו, "מרכבתו של
מקום" (רשי לך לך יז כב)? וזה צריך להיות מובן לבן חמש
למקרא, שאינו עומד על שאלה זו, אבל אחרי התבוננות קלה,
אין כאן שאלה כלל.

וזה פשוט עפ"י פל' רש"י ד"ה "ממעיק יפרדו"
(כה, כג) "מן המעים הם נפרדים, זה לרשעו וזה לתומו"

*****

* דאינו מובן איך שילך רציצה ומרובה בעובר!
המערכת

ועפ"י פל' רש"י ד"ה מן האדם האדם" (כה, ל), בא"ד
לשון רש"י ... "אותו היום מת אברהם, שלא לראות את עשו
בן בנו יוצא לתרבות רעה ואין זו שליבה טובה שהבטיחו
הקב"ה"

ועפ"י דברי שני פל' רש"י הנ"ל מובן בפשטות שהי'
מן הנמנע, שיבוא לרבקה הנבואה מפל אברהם.

ולפלא על המשכיל לדוד שמזכיר שאלה הנ"ל. וכותב
בלישוב השאלה "דילמא יש איזה דבר שהקב"ה אינו רוצה
לגלות, לא לאברהם ולא ליצחק, שהדבר נוגע עליהם אבל
אינו עומד על מהותו של ה' איזה דבר שהקב"ה אינו רוצה
לגלות?

יוסף וואלדמאן
תושב השכונה

עה"פ כה, כג ויאמר ה' לה וגו' ומפרש"י בד"ה ויאמר
ה' לה על ידי שליח, לשם נאמר ברוח הקדש והוא אמר לה

וצלה"ב מדוע צריך לפרש"י כך? מדוע א"א לפרש
כפשוטו? *

הרב מיכאל לוזניק
שליח כ"ק אד"ש מיאמי פלורידא

עה"פ כה, כב... ותלך לדרש את ה' ובפירש"י: לבית
מדרשו של שם, עכ"ל

וצריך להבין:

למה לא דברה רבקה עם בעלה יצחק ולמה לא שאלה ע"פ
זה ולמה לא הלך הוא לבית מדרשו של שם לשאול ע"פ זה,
וקרוב לומר שהי' הוא רגיל שם ללמוד תורה בלאו הכי:

*****

ולכאורה ה' הנהגת רבקה היפך ההנהגה של כל כבודה בת מלך פנימה"

ועיין בפירש"י בפרשת וירא ד"ה הנה באהל (יח, ט):
צניעה היא עכ"ל.

*

עה"פ כה, כג בפירש"י ד"ה ולאמר ה' לה ע"י שליח לשם
נאמר ברוח הקדש והוא אמר לה, עכ"ל עיין בשפתי חכמים

אבל עדיין צריך להבין: בסוף פרשתנו נאמר
(כז, מב): ויגד לרבקה את דברי עשו וגו' ופירש"י שם:
ברוח הקודש הוגד לה מה שעשו מהרהר בלבו, עכ"ל

הרי שהתה רבקה בת רוח הקדש, ולמה נבואה זו (שני
גוים בבטנך) נאמרה לה ע"י שליח, ולא לה לעצמה ע"י רוח
הקודש?*

הרב וו. ראזנבלום
- תושב השכונה -

עה"פ כה, כג, ד"ה שני גוים בבטנך: בתשובה על שאלת
רבקה למה זה אנכי ענין שיש שני גאים (חשובים ועשירים)
שעתידם לצאת מיעקב עשו שמצדם כדאי כל היסורים האם זה
יעלה על הדעת שרבקה תקבל שמצד העשירים כדאי כל
היסורים? ובפרט שיכולים לענות על נשים מיעקב ועשו שהיו
מלכים וניבאים וצדיקים וכו'

זה שאמר הגו"א שזה לאו דוקא רב ואנטונינוס רק שהם
היו ביחד כמו יעקב ועשו, מהו ההכרח בפש"מ שצריך להיות
*****

*אינו מובן כ"כ על מל הקושיא האם כוונתו למה ה'
לא הגיד לה, הרי מהמשך הכתובים נראה שמפני איזה סיבה
היא לא ידעה ורק ע"י שם נתגלה לה, ואולי אפשר לבאר
שזהו ע"ד מ"ש אין חבוש מתיר את עצמו (וצ"ע אם זהו כלל
בפש"מ).

המערכת

ביחד דוקא? אפילו אם יהי' מזרע יעקב ועשו גדולים וחשובים אפילו לא יהיו ביחד יהי' כדאי היסורים.

בב"ר מביא דוגמאות של אדריאניס ושלמה שהיו מושלים אדירים ולכאורה זה חשיבות יותר מהעשירות של רבי ואנטונינוס ולא היו ביחד כנ"ל

ומדוע אינו מביא הנביאים ע"ד עובדי שהי' גר אדומי מעשו (סנהדרין לט: וברש"י עובדי' א,א) ואלהו הנביא מיעקב שהיו ביחד (אם יש הכרח ע"ז כנ"ל) בפרט שהגמ' נדרים לח, אמר שכל הנביאים היו עשירים שהי' להם המעלה של עשירים ג"כ ובמלכים א, יח מביא שהיו ביחד וגם שעובדי' הי' עלבית (פסוק ג) והמצודת דוד מפרש ממונה על בית המלך.

בנוגע לפירוש הב"ר יכולים לומר עפ"י הלכו"ש חט"ו ע' 295 שהחילוק בין גוים ללאומים הוא שגוים הם אישים פרטיים משא"כ לאומים הם מלכות ולכן לא רצה רש"י להביא אדריאניס ושלמה שהם מלכים בפירושו על גוים שיש להם שיכות יותר ללאומים

ואת"ל שא"א לפרש גאים על נביאים שהגמ' נדרים לח. שם אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו עכ"ל ועניות הוא היפך הגיאות א"א לומר זה כשהמנה בסוטה מט, משמת רבי בטל ענוה ואעפ"י כן מביא רש"י הדוגמא של רבי וצ"ע בכל הנ"ל.

הרב כתדלאל ברוך קסטל
ברוקלין נ. י.

עה"פ כה, כה, רש"י ד"ה ויקראו שמו עשו: הכל קראו לו כן לפי שהי' נעשה ונגמר בשעריו" כו'

וצ"ל דע"פ פשוטו של מקרא "ויקראו" פירושו יצחק ורבה, ומה קשה דה"ל לרש"י לפרש הכל קראו לו כן וכו'.

וכן בפסוק כו, ד"ה ויקרא שמו יעקב כתב רש"י: הקב"ה ד"א אביו וכו' וצ"ל א) מה קשה כאן בפשוטו של מקרא דה"ל לרש"י לפרש הקב"ה או אביו ב) הפירוש של יצחק

לכאורה ה' יותר מסתבר לומר ע"פ פשוטו של מקרא וא"כ
למה לא נקט רש"י פירוש זה תחילה *

יצחק יהונתן שחט
תות"ל - 770

ע"פ כה, כז, כתוב ויגדלו הנערים מפרש רש"י כל זמן
שהיו קטנים לא הלה נילכר במעשהיהם ואין אדם מדקדק בהם מה
טיבם עד שנעשו בני י"ג שנה זה פירש לבית המדרש וזה
פירש לבתי ע"ז,

וברש"י כ"ה כ"ט ד"ה מן האדום האדום, מפרש רש"י
שאותו היום מת אברהם שלא יראה בן בנו יוצא לתרבות רעה
וגו' לפיך קצר הקב"ה ה' שנים שיצחק חי ק"פ וזה קע"ה
וכו'

והוקשו כמה מפרשים על זה (דעת זקנים מבעלי התוס')
שלכאורה יש סתירה בין הפסוקים שרש"י כותב שכן י"ג פירש
לבית ע"ז ופה כותב בן ט"ו שנה (לפי החשבון שיצחק נולד
כשאברהם היה מאה שנה ויצחק בן ששים שנה כשנולד יעקב
ועשו ועד שנעשו י"ג שנה א"כ אברהם בן קע"ג

ותירצו שב' שנים עשה בצנעה, אבל עדיין קשה משם
שרש"י רוצה לפרש שויגדלו הנערים זה פירש לבית המדרש
וזה פירש לבית ע"ז ולא שעשה בצנעה א"כ עדיין יש סתירה
בין רש"י פסוק כ"ה כ"ז לפסוק כ"ה כ"ט, ואולי י"ל שעד
י"ג אין מדקדקין בהם אבל לאחר י"ג שנה כיון שמדקדקין
עשה עשו בצנעה. * *

שניאור זלמן צירקינד
תלמיד בלשיבה

*****

* עיין בשפתי חכמים וגו"א

* * ראה בזה לקו"ש ח"א ע' 39 וצ"א אם אפ"ל כן
ע"פ פשוטו ש"מ.

המערכת

עה"פ כה, כז ויגדלו הנערים ויהי עשו וגו' מפרש"י
כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במעשיהם, ואין אדם
מדקדק בהם, מה טיבם וכו'.

וצלה"ב:

איך מתאים דברי רש"י אלו, עם הנהגת היומי של הבן
חמש למקרא, הבן חמש יודע מעצמו שכאשר עושה איזה דבר
שלא כראוי בבית או בבית ספר, אביו או רבו מוכיחו
בתחילה, ולפעמים אפ' מענישו אם יש צורך בזה, הרי
יודע שמעשיו כן נכרים ולא רק אדם מדקדק במעשיו, אלא
כמה אנשים מדקדקים במעשיו מה טיבו, וכן הוא בענינים של
טוב, שמקבל שכר גשמי כפי טבעו (כפי שמפרש הרמב"ם
בפיה"מ בענין חינוך קטנים), הרי שמעשיו כן נכרים"

א"כ מהו הביאור ברש"י שבקטנים אין מעשיהם נכרים,
ואין אדם מדקדק בה מה טיבם?

ובפרט יש להקשות בנוגע לעשו, האם אפשר לומר דיצחק
אביו אב לכל בניו, שלא ידקדק במעשיו של בנו עשו? הרי
זהו היפך מהנהגת אביו של הבן חמש?

ואף שמפרש"י בד"ה ידע ציד לצוד ולרמאות את אביו
..כסבור אביו שהוא מדקדק במצות, אבל זה גופא צריך
ביאור: אם יצחק ה' מדקדק במעשיו של בנו עשו, ה' מגלה
שעשו מרמה אותו, א"כ איך נתן אפשריות שיגיעה למצב זה?

ועוד, בפשטות יש לומר שיצחק ידע את האמת על עשו,
שה' איש שדה (או על ידי שם ועבר, או מחביריו או מרבה
אמו ועוד) וכפי שמפרש"י איש שדה אדם בטל וצידה בקשתו
חיות ועופות, א"כ מדוע לא הוכיחו, דאע"פ שאתה מדקדק
במצות מ"מ היתה צריך להיות בישיבה, באהלה של שם ועבר
כפי יעקב אחיך, איזה אבא, שומר תומ"צ, יתן רשות לבנו
(בפרט לפני בר מצוה) ללכת לשדה ולצוד חיות, ולהיות
בטל, בו בזמן שצריך ללמוד בישיבה?

ועוד צלה"ב: איזה קושיא מתעורר בפשטות הכתובים
שצריך רש"י להביא את פירושו?

וכן, מהו הפירוש ב"לא היו ניכרים במעשיהם"? ומה

אם כן היו נכרים, האם ה' איזשהו הנהגה מיוחדת משום זה?

מהו כפל הלשון "לא היו נכרים במעשיהם" ו"אין אדם מדקדק בה, מה טיבם"?

הרב מיכאל לוזניק
שליח כ"ק אד"ש מיאמי פלארידא

עה"פ כה, ל, בפירש"י ד"ה מן האדם האדם ... ואותו היום מת אברהם וכו' עכ"ל.

וצריך להבין:

בתחילת הפרשה סיפר הכתוב אודות יצחק כשהי' בגיל ארבעים שנה, ואברהם הי' באותו הפרק מאה וארבעים שנה, שהרי הי' בן מאת שנה בהולד לו יצחק, ובסוף פרשת חיי שרה מסופר אודות מיתת אברהם, ולמה הקדים הכתוב מיתתו של אברהם בפרשת חיי שרה, לכמה דברים שמסופר בפרשת תולדות, שהיו עוד בחייו של אברהם, וחי עוד חמשה ושלושים שנה אחר זה (או עכ"פ חמש עשרה שנה אחר לידת יעקב) ועיין בפירש"י בסוף פרשת נח ד" וימת תרח בחרן (יא, לב), וז"ל: לאחר שיצא אברם מחרן והי' שם יותר משנים שנה... כשיצא מחרן עדיין נשארו משניתיו הרבה ולמה הקדים הכתוב מיתתו של תרח ליצאתו של אברם, עכ"ל.

ולכאורה, על דרך זה, השאלה בפרשתינו, למה הקדים הכתוב מיתתו של אברהם ללידת יעקב, ואולי הי' אפשר לתרץ שאלה זו עכ"פ בדוחק משאלה אחרת שיש בפרשתינו והוא:

על פסוק: .. ותלך לדרש את ה', מפרש רש"י: לבית מדרשו של שם, עכ"ל.

ועיין שם בשפתי חכמים, וז"ל וא"ל למה לא הלכה אצל אברהם שהרי גם הוא הי' נביא וי"ל דהקב"ה סיבב כך להעלים מאברהם ענין הריון שלא יעטער שהרי מת אברהם קודם שיצא עשו לתרבות רעה כדי שתהא מיתתו בשליבה טובה עכ"ל.

ואולי הי' אפשר להוסיף קצת בלאור: שהרי דוקא בשעת

ההריון. ה' ניכר לרבקה שילוד גם רשע, וכמו שפירש"י בד"ה ויתרוצצו עוברת על פתחי עבודת כוכבים עשו מפרכס לצאת עכ"ל.

משא"כ לאחר שנולד עשו עד שגדל לא ה' ניכר רשעתו, וכמו שפירש"י בד"ה ולגדלו הנערים ויהי עשו כל זמן שהיו קטנים לא היו נכרים במעשיהם, עכ"ל

ואם הלכה רבקה אצל אברהם לשאול לו מה רציצה זו היא בהכרח מגלים לאברהם מן השמים שילוד רשע, ולא ה' אברהם נפטר בשיבה טובה, ולכן סיבב הקב"ה שלא תלכה רבקה לאברהם בשאלה זו.

ואולי ה' אפשר לומר, לפי תירוץ השפתי חכמים עכ"פ שזה גופא שהעלים הקב"ה מאברהם ענין ההריון רצה הכתוב להעלים.

ולכן הקדים הכתוב מיתתו של אברהם בסוף פרשת חילי שרה.

*

עה"פ כה, לך בפירש"י ד"ה ויבז עשו העיד הכתוב על רשעו שביזה עבודתו של מקום עכ"ל.

וצריך להבין:

מה אינו מובן כאן שזה בא רש"י לפרש ולמה מדגיש רש"י כאן "עבודתו של מקום".

*

עה"פ כו, ב, בפירש"י ד"ה אל תרד מצרימה (כו, ב)... אמר לו אל תרד מצרימה שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך עכ"ל.

עילן בפירש"י פרשת חילי שרה ד"ה רק את בני וגו' (כד, ח) וז"ל רק מיעוט הוא בני אינו חוזר אבל יעקב בן בני סופו לחזור, עכ"ל.

והנה לכאורה הטעם מה ש"בני אלנו חוזר" הוא מפני שיצחק ה' עולה תמימה ולא רצה אברהם שיצא לחוץ לארץ, ש"אין חוצה לארץ כדאי לו". ולמה לא פירש רש"י שם טעם זה על דרך שפירש בפרשתינו. *

ולכאורה שם ה' נחוץ יותר לפרש הטעם, נוסף על זה ששם הוא המקום הראשון שנזכר אודות הליכת יצחק לחוץ לארץ, מפני ששם מחלק הכתוב (לפי פירוש רש"י) בין יצחק ליעקב, וה' לרש"י לפרש מהו טעם החילוק בין יצחק ליעקב שיעקב הלך לחרון משא"כ יצחק.

*

עה"פ כו, ב, ... שכן בארץ אשר אמר אליך וגו'.

ובפסוק שאחרי זה (שם ג) גור בארץ הזאת וגו'.

ענין בפירוש המלבי"ם ששואל למה כפל הכתוב "שכן בארץ" "גור בארץ".

וצריך להבין למה אין רש"י מפרש זה.

*

עה"פ כו, ג, כי לך ולזרעך אתן את כל הארצת האל וגו'.

ובפסוק שאחרי זה (שם ד): ונתתי לזרעך את כל הארצת האל וגו'.

ענין בפירוש המלבי"ם ששואל למה הזכיר הכתוב שני פעמים מתנת הארץ.

*****

*אולי שם אין מוכרח שזהו הטעם מה שאברהם לא רצה לשלוח יצק כי י"ל הטעם בפשטות שאברהם לא רצה להיפרד מיצחק.

המערכת

וצריך להבין למה אין רש"י מפרש זה.

ועינין בכלי יקר וז"ל: שכון בארץ אשר אומר אליך, ואח"כ אמר מיד גור בארץ הזאת ואם כן מה זה שאמר אשר אומר אליך משמע לאחר זמן אומר אליך באיזו ארץ תשכון ומיד ותכף אמר לו ארץ הוא והוא דבר תמוה בפסוק עכ"ל.

וצ"ל למה אין רש"י מפרש זה.

*

בפירש"י ד"ה ויתברכו בזרעך (כו, ד) אדם אומר לבנו
האזרעך כזרעו של יצחק... ואף לענין הקללה מצינו כן
וכו' עכ"ל.

וצריך להבין:

(א) עינין בפרשת לך לך בפירש"י ד"ה ונברכו בך
(יב, ג) וז"ל:.. אדם אומר לבנו תהא כאברהם וכו' עכ"ל.

אבל שם אין רש"י מסיים כמו בפרשתינו " ואף לענין
הקללה מצינו כן וכו'", ולמה שם אין הכרח להוסיף זה,
ובפרשתינו יש הכרח והלא התוכן של פירש"י שם וכאן הוא
שוה לכאורה.

(ב) גם בסוף פרשת וירא (כב, יח) כתיב: והתברכו
בזרעך כל גויי הארץ וגו' ולמה לא פירש רש"י שם מה
שפירש כאן.

הרב וו. ראזנבלום
- תושב השכונה -

רש"י ד"ה לאשתו (כו, ז) פרש"י וז"ל על אשתו כמו
אמרי לי אחי הוא"

וצ"ל דהרי לעיל (כ, יג) ד"ה אמרה לי כבר פרש"י
"... וישאלו אנשי המקום לאשתו על אשתו" ומה ההכרח
בפשט"מ לפרש אותו הדבר פעמים?

פרץ בראנשטיין
כולל אברכים
שע"י מזכירות כ"ק אד"ש

עה"פ כו, ג-ה לך ולזרעך אתן את כל הארצת האל וגו'
ונתתי לזרעך את הארצות האל וגו' עקב אשר שמע אברהם
בקלי, ולשמור משמרת מצותי חקותי ותורתי,

מובן מהנ"ל, שנתנת ארץ ישראל בא בשכר קיום
התומ"צ של אברהם

ולכאורה יש להקשות: אע"פ שאברהם אבינו קיים את
כל התורה כולה, אבל התורה גופא עדיין לא ה' לו, שהיא
חמדה גנוזה של הקב"ה א"כ הרג בין ארץ ישראל והתורה
התורה היא דבר יותר חשוב במילא שכר יותר גדול אם כן,
מדוע לא מצינו לגבי יצחק וכן לבניו אברהם בפרשיות
הקודמות, הבטחת הקב"ה שלע"ל יתן לבניו את "התורה" ובאם
יש צורך להזכיר גם א"י, אז שיפרש א"י ותורה?

הרב מיכאל לוזניק
שליח כ"ק אד"ש מיאמי פלורידא

עה"פ כו, ז. "וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר
אחותי היא"

(א) איפה היו יעקב ועשו שהבנים נמשכים אחר האם.

(ב) אצל אברהם לעיל יב, יג נכתב שאמר אברהם לשרה
אמרי נא אחותי את ולמה כאן לא נכתב מה שאמר יצחק
לרבקה *

(ג) והאברבנאל הקשה למה אמר יצחק על רבקה אחותי
היא והלא ידע מה שקרה לאברהם במקום ההוא.

הרמב"ן (וכ"כ האברבנאל) שעל הבנים לא שאלוהו כי

*****

*ואולי כן אמר ואין הכתוב צריך לכופלו כי מובן
מעצמו וכדלעיל.

ליאמר בני אשה אחרת הלא. *

הרב אהרן חיסריק
- תושב השכונה -

בפסוק (כו, יא) כתיב: ויצו אבימלך את כל העם לאמר
הנגע באיש הזה ובאשתו מות לומת

ואח"כ כתיב בפסוקים שאחרי זה איך שלצחק גר בגרר:
בפסוק (שם יב): וילזעו לצחק בארץ ההיא וגו'

ובפסוקים (שם יג-יד) ויגדל האיש.. ויהי לו מקנה
צאן וגו'

ואח"כ בפסוק (שם, טז) נאמר: ויאמר אבימלך אל לצחק
לך ממני וגו'

ולפי כל זה צריך להבין:

למה פירש רש"י שהפירוש של "כאשר לא נגענוך" הוא
כאשר אמר אבימלך לך מעמנו,

והלא כנ"ל, גם קודם שאמר אבימלך לך מעמנו היל'
ענין של "לא נגענוך", והוא מה שאמר אבימלך לעמו "הנגע
באיש הזה ובאשתו מות לומת".

ולפי זה למה לא פירש רש"י בפרשתינו שהפירוש של
"כאשר לא נגענוך" הוא כאשר נודע לאבימלך שרבקה אשת לצחק
וממה שאבימלך צוה לעמו "הנגע באיש הזה" משמע שלולא זאת
היו נוגעים בלצחק ורבקה, ואם כן, הרי גם אז באותו זמן
כבר היל' ענין של "לא נגענוך".

ואדרבה בשעה שאמר אבימלך "לך מעמנו" לא מצינו
שיצוה לעמו שלא לנגוע בלצחק ורבקה, משא"כ כאן.

ולפי זה היל' גם כן מובן הסדר בפסוק דידן: (בצח)

*****

*ואוא"ל שלאמר כי הם בניס של רבקה ולא שלו.
המערכת

כאשר לא נגענוך - כאשר נודע לאבימלך שרביקה אשת יצחק, ואמר אז "הנגע באיש הזה", "כאשר עשינו עמך רק טוב (עכ"פ לפי דברי אבימלך) בזמן שגר יצחק בגורר,

ונשלחך בשלום - כאשר אמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו וגו' *.

הרב וו. ראזנבלום
- תושב השכונה -

בפכ"ו פל"ב "וילזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'"

ופירש"י בארץ ההיא בשנה ההיא שניהם למה לומר שהארץ קשה והשנה קשה.

ואינו מובן מדוע רש"י מפרשת זאת הרל כבר פל' זאת לעיל בד"ה בארץ ההיא ובד"ה בשנה ההיא שהיתה שנת רעבוך?

*

בפכ"ו פט"ו "וכל הבארת אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר.

*****

*אולי א"ל בדוחק עכ"פ לפי דברי הכותב בעצמו דלא כתיב וכאשר נשלחך בשלום אלא ונשלחך בשלום שזה המשך למ"ש לפני"ז ולא ענין חדש, וא"כ א"ל שיש כאן ב' ענינים העדר הרע לא נגענוך עשית הטוב עשינו עמך רק טוב ושניהם בקשר לונשלחך בשלום וזה כוונת רש"י בפל' לא נגענוך כשאמרנו לך לך מעמנו ר"ל שמלים אלה לא נגענוך שילכים לסוף הפסוק ונשלחך לשלום כמו המלא עשינו עמך רק טוב רק שאלו לא צריכם לפרש שהרי הם באים בהמשך אחד וחיידושו של רש"י הוא שגם לא נגענוך מדובר רק אודות השליח ולא הזמן וההכרח לרש"י לפי' הוא מחמת ריבוי הקושיות וכמו שהאריך השואל בטוב טעם

המערכת

ופירש"י סתמום פלשתים מפני שאמרו תקלה הם לנו
מפני הגליסות הבאות עלינו טמונין פלשתאי לשון סתימא
ובלשון התלמוד מטמטם את הלב.

וצריך להבין מדוע רש"י מביא את לשון התרגום
טמונין פלשתאי ומפרש אותו ולא עוד אלא שמביא גם ראי'
מהתלמוד שלשון מטמטם הוא מלשון סותם?

*

בפכ"ו פ"כ ד"ה עשק פירש"י ערעור כי התעשקו עמו
- נתעשקו עמו עליה במריבה וערעור.

וצריך להבין שהרי הפסוק אומר מדוע נקרא שמה עשק
ע"ש שרבו על הבאר ואם רש"י מבאר שהמילה עשק היא ערעור
מובן שהמילה התעשקו היא שרבו מלשון ערעור ומדוע רש"י
חוזר ומפרש את שהתעשקו עמו עליה במריבה וערעור?

אליעזר צבי הכהן וויספיש תות"ל 770 בפסוק כ"ו כ"ט
... כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך
בשלום וגו'

ועיין שם בפירש"י ד"ה לא נגענוך, וז"ל: כשאמרנו
לך לך מעמנו, עכ"ל

וצריך להבין: א) הפסוק מזכיר שלשה דברים:

(1) כאשר לא נגענוך,

(2) וכאשר עשינו עמך רק טוב,

(3) ונשלחך בשלום,

ורש"י מפרש רק פרט אחד, דהיינו, מהו הפירוש של
"כאשר לא נגענוך" ולמה לא פירש מהו הפירוש במה שאמרו
"וכאשר עשינו עמך רק טוב"

ולכאורה זהו היפוך המציאות, שמפשוט הכתובים
משמע, שלא רק שאבילמך לא עשה רק טוב עם יצחק אלא
אדרבא, כמה דברים שעשה הוא, ואנשי מדינתו, היו דברים

רעים:

בפסוק (כו, טז) כתיב: ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממני מאד וכי זה דבר שרק טוב?

והרי יצחק אמר על זה בפסוק (כו, כז) .. ואתם שנאתם אתי ותשלחוני מאתכם

ובכלל, בנוגע לבארות שסתמום פלשתים, ורבו רעי גרר על שני בארות שחפרו רעי יצחק, וקרא אתם יצחק עשק ושטנה וכי זה דבר שרק טוב?

(ב) לפי פירש"י שהפירוש של כאשר לא נגענוך הוא כשאמרנו לך לך מעמנו לכאורה ה' יותר מתאים שהסדר בכתוב יהי' באופן זה:

כאשר עשינו עמך רק טוב וכאשר לא נגענוך ונשלחך בשלום.

שהרי לכאורה:

(1) גם לפי דברי אבימלך שעשה רק טוב עם יצחק הרי עשית הטוב ה' קודם שאומר לו לך לך מעמנו ולא כאשר כבר הלך מעמו.

(2) לפי פירש"י למה מפסיק הכתוב בין כאשר לא נגענוך לבין ונשלחך בשלום בתיבות וכאשר עשינו עמך רק טוב ולמה בכלל נאמר ונשלחך בשלום לאחר שנאמר כאשר לא נגענוך והרי לפי פירש"י לכאורה הלינו הך.

משא"כ אם ה' כתוב "וכאשר לא נגענוך ונשלחך בשלום" הלינו יכולים לפרש שונשלחך בשלום הוא פירוש וביאור לעל מה שכתב קודם לזה וכאשר לא נגענוך ובפרט כשלא נאמר "כאשר נשלחך בשלום רק ונשלחך בשלום שמזה משמע שאין זה ענין חדש, רק המשך למה שכתב קודם לזה..

הרב וו. ראזנבלום
- תושב השכונה -

עה"פ כו, לג. "ויקרא אותה שבעה" פרש"י "שבעה ע"ש הברית" בדפוס רומי "על שם שבועת הברית". לעיל בפ' וקרא כא, לא על כן קרא למקום ההוא באר שבע רש"י אלנו מפרש שם העיר כיוון שמפורש בהפסוק שם, וגם רש"י אלנו מפרש אם זהו אותו העיר שנשזכר לעיל כא, לא או עיר אחרת.

האבן עזרא מפרש שאפשר שזו עיר אחרת. הרשב"ם מפרש שזו עיר אחרת. הרמב"ן מפרש שזו אותו העיר "עשר קראוהו כן האב והבן".

מפשטות הפסוקים משמע שיצחק קרא "ויקרא אותה שבעה" אם כן איך אפשר לומר שגם אברהם קרא אותו המקום "באר שבע" (ראה באברבנאל השאלה הז'). *

הרב אהרן חיטריק
- תושב השכונה -

בפירש"י ד"ה לפני ה' (כז, ז): ברשותו שיסכים על ידי, עכ"ל.

וצריך להבין:

למה הוסיפה רבקה דבר שלא אמר יצחק?

עה"פ גם שניכם (כז, מה) מעתיק רש"י תיבות אלו מהכתוב ומפרש: אם יקום עליך ואתה תהרגנו, יעמדו בנינו
*****

*אפשר לומר בפש"מ ששם קראו (לבאר) ולמקום (ולא לעיר) שסביבות הבאר באר שבע וכמ"ש בפסוק (כא, לא) על כן קרא למקום ההוא באר שבע וגו", (ויכול גם להיות שבמשך הזמן נשתקע השם מהמקום שלא גרו שם אנשים מאחר שפלשתים סתמו את הבאר (כו, טו) ולאח"ז כשליצחק חפר באר באותו מקום - ואולי זהו הבאר שחפר אברהם (וכדלעיל כו, יב) וקרא אותה שבעה, הנה אותה הבאר נשאר קיים וכן העיר שנקראה ע"ש הבאר עד היום הזה!

המערכת

ויהרגוך ורוח הקודש נזרקה בה ונתנבאה שביוס א' ימותו
 כמו שמפורש פ' המקנה את אשתו"

וצ"ל בזה מנין לרש"י שנזרקה בה רוח הקודש? ובפרט
 רש"י מפרש זה לא בשם דרש וכלו"ב, משמע שזה מובן
 בפשוטו של מקרא, ולשן רש"י שונה ממ"ש באבן עזרע שמביא
 גם פי' זה וכותב ויש דרש משא"כ רש"י לא מביא א"ז בשם
 דרש מובן שזה פי' המובן מפש"מ וצ"ל איך זה מובן
 מפש"מ?

גם צ"ל בדיוקי הלשונות - שכאן לא מסתפק במה שאומר
 ורוח הקודש נזרקה בה, אלא מוסיף "ונתנבאה" ומשנה ממ"ש
 לעיל בפסוק מ"ב שכותב רש"י עה"פ ויגד לרבקה "ברוח
 הקודש הוגד לה" ולא כותב "ונתנבאה". *

גם צ"ל שכאן כותב רש"י רוח הקודש "נזרקה בה"
 ולעיל כותב רש"י "ברוח הקודש הוגד לה". * *

גם צ"ל מדוע מסיים כמו שמפורש פ' המקנא את אשתו
 שהרי אין דרכו של רש"י לציון מראי מקומות?

הרב שאול משה אליטוב
 שליח כ"ק אדמו"ר שליט"א
 - ארגענטיןא -

*****

* מפני ששם לא היתה נבואה כמובנה הרגילה להגיד
 עתידות רק אמרה מה שבלבד עשו משא"כ כאן שנתנבאה על
 העתיד.

** כי לעיל באמת הגדולה ברוח הקודש מה שעשו מחשב
 אבל כאן אין הפי' שהיא ידעה בפירוש ובבירור ששניהם
 ימותו ביום אחד רק שנזרקה בה ביטוי ולפועל זה היתה
 נבואה על העתיד.

המערכת

רשימת ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י בפרשת ויצא

נת' בהתוועדות	ד"ה	פרק ופסוק
1 ויצא תשכ"ה	ויצא יעקב	כח, י
1 ויצא תשכ"ה	ויצא	שם
מוש"פ ויצא תשל"ט 2	שוכב עלי'.	כח, יג
3 מקץ תשכ"ח	למה אין רש"י מפרש האיך נשא יעקב ב' אחיות.	כט, כה-כח
4 ויצא תשל"ב	ותקרא שמו ראובן.	כט, לב.
ויצא תשכ"ט	הפעם ללוח אישי.	כט, לד
ויצא תשכ"ט.	על כן.	שם
ויצא תשכ"ט.	קרא שמו לוי	שם.
ויצא תשל"ב	ותקרא את שמה דינה.	ל, כא
יו"ד כסלו ויצא וישלח תשמ"מ	ושפחות ועבדים.	ל, מג
ויצא תשמ"ג	למה אין רש"י מפרש מדוע הי' צורך בנס מיוחד ע"י מלאכים הרי יעקב עשה פעולה טבעית.	א, ט
ויצא תשמ"ג	וברודים	לא, י
ויצא. וישלח תשמ"ב	את בניו ואת נשיו	לא, יז
יו"ד כסלו, ויצא. וישלח	מקנה קנינו	לא, יח

- ר"ח כסלו תשמח -

מא

מושי"פ ולישב תשי"מ

למה אין רש"י מפרש מדוע השתמש לבן בכפל הלשון "הלוך הלכת" "נכסוף נכספת".	לא, ל
ולצא תשמ"ו	
מהי תשובת יעקב ללבן על שאלתו	לא, לא
ולצא תשמ"ו	
בנותי בנותי. (וישב) מקץ וארא (בשלח) תשכ"ח 3	לא, נ

---

(1) ה 371 ואילך. (2) כ 129-135. (3) ה 141-149 (4) י 92-99.

נערך ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
- תושב השכונה -

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

והרבנית שתליט"א

לאורך ימים ושנים טובות ומתוקות

לרגל יום הבהיר

כ"ה חשוון – דידן נצח

יום ג' שהוכפל בו כי טוב, בפרשת ויגדל האיש וילך
הלך וגדל מאד ... כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ

ולרגל יום הבהיר

ראש חודש כסלו

תשל"ח – תשמ"ח – שנת הקהל

ויה"ר שיתקיים דידן נצח בכל, עד דידן נצח הכללי
שיחזרו ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו מיד לארמון

המלך והתגלות משיח נאו

נדפס ע"י

הרה"ח ר' משה וזוגי מרת רייצקא נעמי ומשפחתם שיחי

גערמאן